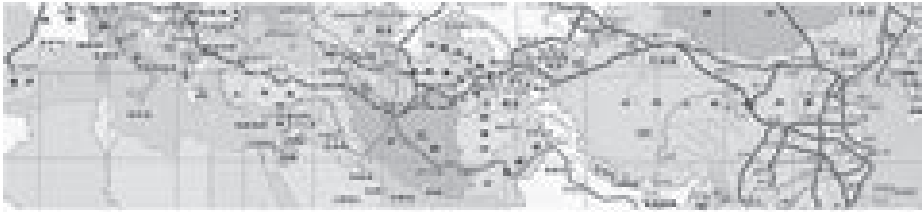


کاربرد اصلی کریدور شرق - غرب اتصال چین و اروپا به عنوان دو چشمه مهم و عمده عرضه و تقاضا در جهان است. همچنین این کریدور متصل کننده آسیای میانه به اروپاست و بخشی از کالاهای مبادلاتی بین ترکیه و آسیای میانه می تواند با واسطه ایران از طریق این کریدور ترانزیت شود؛ هرچند ترکیه در تلاش است تا با منحرف کردن این مسیر، انتقال بار به آسیای میانه را از طریق کریدور ترانس - خزر شکل دهد. به علاوه، ارتباط لجستیکی میان هند، افغانستان و پاکستان با ترکیه، اروپا، عراق و سوریه هم بخشی از بازار بالقوه کریدور شرق - غرب ایران است.



تصویر شماره ۲. کریدور شرق - غرب

بررسی داده های تجارت جهانی و آنالیز مسیر کالاهایی که پتانسیل عبور از خاک ایران را دارند، نشان می دهد که ظرفیت بازار در دسترس کریدور شمال - جنوب برای ایران می تواند تا حجم ۱۰۰ میلیون تن بالغ شود. حجم این بازار، به خصوص با توجه به روندهای اخیر بین المللی و به ویژه وقوع جنگ اوکراین، می تواند در آینده ای نه چندان دور افزایش چشمگیری داشته باشد. از سوی دیگر، حجم بازار کریدور شرق - غرب که می تواند از خاک ایران عبور کند، مطابق با آمارهای جهانی به ۲۰۰ میلیون تن در سال بالغ می گردد که صرفاً ۱۳۰ میلیون تن از آن، حجم کالای جابه جاشده میان چین و کشورهای اتحادیه اروپاست. گفتنی است که هم اکنون سالانه بیش از یک میلیارد تن کالا از مسیر کانال سوئز عبور می کند که ایران می تواند بخشی از این حجم عبوری را به کریدورهای خود جذب کند؛ بنابراین می توان گفت که به صورت بالفعل حجم بازار ترانزیت کالا، که ایران می تواند در آن سهم داشته باشد، بیش از ۳۰۰ میلیون تن در سال است و این عدد با توجه به روندهای جهانی، رو به فزونی دارد.

از جمله منافع مهم ترانزیت برای کشور عواید ارزی است. عبور هر تن کالای ترانزیت از ایران مقادیر متغیری ارز را عاید کشور خواهد کرد. این درآمد با توجه به نوع کالا، نوع بسته بندی، مرزهای ورود و خروج، مُد حمل و نقل، نرخ اعلام شده دستگاه های مسئول برای هر مسیر، توافق های بین المللی صورت گرفته و عواملی چند دیگری متغیر است. این نرخ در حال حاضر بین ۲۰ تا ۲۰۰ دلار به ازای عبور هر تن کالا از کشور، متغیر است. ۲۰ با توجه به این دامنه تغییر، به طور میانگین درآمد هر تن بار ترانزیت برای ایران (ربلی و جاده ای) به طور تقریبی برابر ۷۰ دلار در نظر گرفته می شود.

با این حساب، درآمد ایران از کریدور شمال - جنوب می تواند تا حدود ۷ میلیارد دلار افزایش پیدا کند. همچنین درآمد ایران از کریدور شرق - غرب نیز می تواند تا ۱۴ میلیارد دلار افزایش یابد. در نتیجه کشور می تواند سالانه حدود ۲۰ میلیارد دلار از محل ترانزیت زمینی درآمد داشته باشد. از این مقدار، دولت سیزدهم با فعال سازی «دیپلماسی ترانزیت»، تحقق ۵ میلیارد دلار در سال را هدف گذاری کرده است.